

[K] **DE TIJD ALS VRIEND.
BASALE BEELDEN VAN JOHAN PARMENTIER**

Op de campus van het Psychiatrisch Ziekenhuis Heilig Hart te Ieper staat sinds het voorjaar van 2008 de robuuste, rudimentaire sculptuur *Tiru*. De bezoeker die zich naar de nieuwgebouwde vleugel begeeft, kan tussen de drie segmenten van zwart graniet door wandelen. De elementen, die tot borsthoogte reiken, vormen twee oerkamers, met enerzijds ronde en anderzijds hoekige wanden. Samen met de jonge beplanting zal het massieve beeld vergroeien met de omgeving zodat zijn onverzettelijke aanwezigheid op het binnenplein even vanzelfsprekend zal zijn als die van de bomen.

Wie vertrouwd is met zijn oeuvre, kan in *Tiru* de hand zien van beeldhouwer Johan Parmentier (Tielt, 1952). Een karakteristiek die ook in zijn andere sculpturen terugkeert, is de spanning tussen het cirkelsegment en de rechthoekige geometrie. Anders dan in zijn vroegere werk zijn het de dimensies van *Tiru* die uitnodigen om in het werk te stappen en het te beleven. Even nieuw is de materie van zwart graniet die de kunstenaar is gaan zoeken in een steengroeve in de buurt van het Indiase Madras. Het internet bracht hem op het spoor van de graniet-groeve die toevallig nabij een plaats lag waar hij had verbleven. Parmentier ging ter plaatse de gepaste blokken uitzoeken en liet ze volgens zijn instructies zagen. Vervolgens werden de granietblokken naar Antwerpen verscheept en via een bijzonder transport en met indrukwekkende hijskranen over zijn woning in het Oost-Vlaamse Huise getild, waar ze door de kunstenaar werden bewerkt.

In Huise heeft Parmentier nu al vele jaren zijn atelier in de stallingen van het vroegere brouwershuis dat hij bewoont. De ruimte waarover hij daar beschikt, gaf hem de gelegenheid om zijn oeuvre te ontwikkelen zoals hij het wilde. Hij werkt er graag buiten in de tuin waar het licht vrij spel heeft. Eerder was dat in Gent, waar hij in de jaren zeventig na zijn studies aan het Sint-Lucasinstituut was blijven hangen, problematisch. Hij verhuisde er van het ene te krappe atelier naar het andere.

Voor een beeldhouwer in de letterlijke betekenis van het woord is ruimte essentieel. Parmentier hakt en zaagt massieve steenblokken tot basale, driedimensionale beelden. Zijn stenen sculpturen

zijn non-figuratief en rudimentair van vorm. Hij wil de steenbrokken niet zozeer in een vorm dwingen als wel, zo zegt hij zelf, hun specifieke taal versterken. Die taal komt tot uiting via de morfologie en de eigenheden van de materie. De carrière van Parmentier laat zich in zekere zin lezen als een opeenvolging van *carrières* of steengroeven, waar hij na een observatieperiode met het tekenblok en het fototoestel in de hand stenen uitkiest vanwege hun ritmische structuren, monumentaliteit en lichamelijkheid. Daarna bewerkt hij de huid van de steen zodanig dat zijn sensuele kracht aan de oppervlakte komt. Ook in de sculptuur *Tiru* bespeelde hij het brede repertorium van oppervlakten met fijne beetelsporen tot de gepolijste spiegel. De gevarieerde oppervlaktestructuur reageert uiteenlopend op de weersomstandigheden. Op het donkere graniet tekent een motregen spatten en lijnen, stortvlagen wassen de diepzwarte kleur bloot en het zonlicht betokkelt tussen ochtend en avond alle tonaliteiten van grijs tot zwart.

De effecten zijn van steenmaterie tot steenmaterie verschillend. Voor hij het donkere graniet ontdekte waarmee in de Indiase deelstaat Tamil Nadu de talrijke hindoetempels zijn geconstrueerd, had Parmentier al romances achter de rug met steengroeven in onder meer Soignies (blauwe hardsteen), Balegem (okerkleurige zandsteen) en Doornik (donkere kalksteen). Steen is voor de kunstenaar een tijdloze en inerte materie die toch innig met de geschiedenis van de mensheid is verbonden. Hij ziet het als een symbool voor kracht en wijsheid dat evenwel mysterieus en ondoorgrondelijk blijft. De bewerking van steen is voor Parmentier telkens weer een confrontatie met de oerkracht en met de geschiedenis van de aarde die erin bezonken ligt. De materiële taal van de steen articuleren is voor de kunstenaar vorm geven aan de relatie van de mens tot de hem omringende wereld.

Bij het bewerken spelen ook Parmentiers talrijke natuurstudies een rol. In de omgeving van Kruishoutem en van de *falaises* van de Noord-Franse

Johan Parmentier, *Tiru*, 2005-2006, zwart graniet uit India, 145 x 350 x 850 cm, Psychiatrisch Ziekenhuis H. Hart, Ieper, Foto M.A. Gheeraert.

kust legt hij voortdurend impressies van het landschap vast. “De structuren en verhoudingen die bij het tekenen naar boven komen, bezinken in mijn visueel geheugen. Onbewust wellen ze weer op als ik de stenen uitkies en ze in mijn atelier bewerk.”

Zijn schetsboeken van geploegde, glooiende akkers en de rotskusten hebben ook hun stempel gedrukt op de gipsen sculpturen en de bronzen die Parmentier sinds enkele jaren maakt. In de periode daarvoor wilde hij zijn beelden niet uit handen geven aan bronsgieters omdat hij het gevoel had dat het resultaat niet langer zijn werk was. Ze begrepen niet dat hij geen gepatineerd oppervlak wilde maar een giethuid die naturel is. Tot hij bronsgieter Dirk De Groeve uit Merelbeke tegen het lijf liep, die wel aanvoelt wat hij beoogt en hem van a tot z bij het proces betreft.

Parmentier ziet het maken van gipsen sculpturen als een welkome afwisseling tussen de grote steenprojecten. “Het is het omgekeerde procédé: je voegt materie toe in plaats van ze weg te halen. Na een intense periode met steen bezig geweest te zijn, is het verfrissend om op gips terug te vallen. Het maakt andere dingen los.”

In het atelier waar de gipsen bij elkaar staan, valt de dominantie van het verticale element op, in de vorm van ronde zuilen en staande balken. Voor Parmentier is de zuil een inspirerende archetypische vorm die teruggaat op de stam van een boom. Even opvallend is ook hier weer de spanning tussen de ronde structuur en de balk.

Sommige recente bronzen en gipsen zijn bedacht als muur- of hoekreliëf. In bepaalde motieven kan men de voren van het geploegde land en andere omgevingselementen ontwaren. Ze zijn als steeds het resultaat van een langzaam rijpingsproces dat moeilijk te forceren is. “Tijd is een moeilijke factor in het creatieproces”, zegt Parmentier, zijn werken overschouwend. “Je moet hem proberen tot vriend te maken door te wachten tot het juiste moment is aangebroken.” Dat verklaart het feit dat hij soms maandenlang alleen tekent. Pas als hij er mentaal klaar voor is, gaat hij met de tastbare materie aan de slag.

ERIC BRACKE

Zie www.johanparmentier.be.